CZ

Moderní historické město

Litomyšl

Litomyšl

O Litomyšli mluví poprvé Kosmova kronika česká. V zápisu k roku 981 se o ní zmiňuje jako o pomezním hradišti slavníkovského území. Zde, na Trstenické stezce, která spojovala Čechy s Moravou, byl ve 12. století založen premonstrátský klášter a pod ním, v říční nivě, se rozrůstala osada, zárodek budoucího města. Litomyšl obdržela městská práva v roce 1259 od krále Přemysla Otakara II. Význam města ve středověkém českém státě potvrzuje založení biskupství. Biskupové sídlili na místě bývalého kláštera od roku 1344 až do husitských bouří, kdy byl jejich palác i s výstavnou katedrálou Panny Marie dobyt a pobořen.

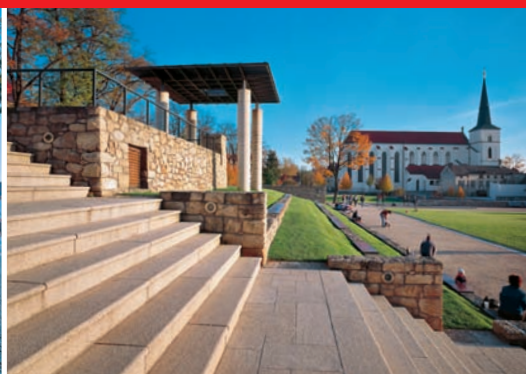

V následující době, kdy Litomyšl spravoval rod Kostků z Postupic, se město stalo útočištěm Jednoty bratrské, sídlem bratrského biskupa a bydlištěm mnoha významných vzdělanců – členů sboru. Byla zde také jedna z nejstarších tiskáren v Čechách. Po neúspěšném stavovském povstání v roce 1547 však páni z Postupic Litomyšl ztratili. Panství získal roku 1567 jeden z nejmocnějších českých šlechticů – Vratislav z Pernštejna. Ten o rok později začal na místě zchátralého hradu velkoryse stavět nový palác. Italští stavitelé (G. B. Aostalli a U. Aostalli) dokončili za 14 let renesanční zámek s arkádovým nádvořím, vyzdobený sgrafity na všech průčelích i štítech. V roce 1999 byl zámecký areál zapsán na Seznam UNESCO.

1, 2) zámecké nádvoří

1

2

3

4

5

3) Interiér zámecké kaple
4) Renesanční komíny zámku
5) Interiér barokního zámeckého divadla s originály Platzerových kulis (z let 1796–1797)

I město se proměňovalo. Původní dřevěné budovy na náměstí, postavené na úzkých gotických parcelách a od dob Kostků z Postupic opatřené podsíněmi, byly ohrožovány častými požáry. Proto byly postupně nahrazovány kamennými stavbami. Zachovaným dokladem měšťanského renesančního domu je dům U Rytířů (čp. 110), postavený kameníkem Blažkem ve čtyřicátých letech 16. století.

1) Horní část Smetanova náměstí s bývalou radniční věží z r. 1418. Délka Smetanova náměstí je 495 metrů.

2) Tzv. Velká podsíň na Smetanově náměstí, vlevo dům U Rytířů
3) Tzv. Panský dům s barokní fasádou z roku 1769
4) Radniční věž
5) Váchalova ulice, na fasádě domu čp. 127 byla nově zrealizována sgrafita s výjevy z Krvavého románu - knihy J. Váchala

Pernštejnské snahy o rekatolizaci Litomyšle, pokračující i za doby třicetileté války, vyvrcholily v činu Vratislavovy vnučky Frebonie.
Ta v roce 1640 přivedla do Litomyšle školský řád piaristů, nedávno založený, a na zámeckém návrší pro něj nechala postavit kolej, školu a kostel.
V první čtvrtině 18. století se piaristé dočkali nového chrámu (kostel Nalezení sv. Kříže) i školní budovy (dnešní muzeum), postavených podle plánů G. B. Alliprandiho za účasti F. M. Kaňky.

1) Chrám Nalezení sv. Kříže, dnešní muzeum i přilehlé prostranství včetně předzámčí – vše bylo revitalizováno v letech 2010–2014 díky evropským dotacím a získalo novou energii

2) Kapitulní kostel (Povýšení sv. Kříže) z let 1356–76 je nejvýznamnější památkou gotické Litomyšle doby biskupské
3) Rekonstruované Klášterní zahrady s barokním Piaristickým kostelem z let 1714–22 (Nalezení sv. Kříže) a bývalou Piaristickou kolejí z let 1641–81
4) Červená věž je nejvýznamnější dochovanou částí bývalého opevnění města. Dnes novodobě zastřešena, slouží jako výstavní prostory.
5) Kostel Rozeslání sv. Apoštolů na Toulovcově náměstí z konce 14. století

Litomyšl je rodištěm skladatele Bedřicha Smetany, malíře Julia Mařáka i mnoha dalších osobností, které se proslavily především na poli umění a vědy. Smetanovo jméno je zde trvale připomínáno jednak památníkem v zámeckém pivovaru, jednak festivalem, pořádaným každoročně v areálu zámku.

1

1) Národní festival Smetanova Litomyšl

2

3

4

5

2) Smetanův dům - secesní divadelní budova z let 1903-05
3) Rodný byt Bedřicha Smetany, který se nachází v zámeckém pivovaru
4) Stálá výstava soch Olbrama Zoubka ve sklepení státního zámku
5) Portmoneum – Museum Josefa Váchala

Za vzornou péči o památky byla Litomyšl vyhlášena Historickým městem roku 2000. Litomyšl však není „pouze" historie. Může se pochlubit řadou staveb novodobé architektury a díky jejich kvalitě je odborníky považována za příklad tzv. moderního historického města. Množstvím středních a vyšších škol a také Evropským školicím centrem YMCA se navíc Litomyšl zařazuje mezi Evropská města mladých.

1

2

3

Novodobá architektura v Litomyšli:
1) Internát pedagogické školy
2) Nový kostel Církve bratrské
3) Městská sportovní hala

4

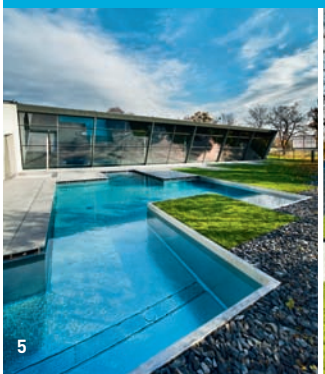
5

6

4) Městský stadion Černá hora
5, 6) Městský bazén

Litomyšl

1) Zámecký areál a divadlo
2) Stálá expozice soch O. Zoubka
3) Rodný byt Bedřicha Smetany
4) Zámecký pivovar a jízdárna
5) Červená věž
6) Portmoneum - Museum Josefa Váchala
7) Klášterní zahrady
8) Kapitulní kostel
9) Piaristický kostel a kolej
10) Regionální muzeum
11) Pomník Aloise Jiráska
12) Smetanův dům
13) Památník Zdeňka Kopala
14) Pomník Bedřicha Smetany
15) Stará radnice
16) Dům U Rytířů - Městská galerie
17) Mariánský sloup
18) Kostel Rozeslání sv. Apoštolů
19) Sportovní areál Černá hora
20) Nový kostel Církve bratrské

Navštivte
Státní zámek Litomyšl • 461 615 067
Zámecký pivovar a jízdárna • 461 653 491
Piaristický kostel • 461 653 491
Rodný byt B. Smetany • 461 616 723
Stálá expozice soch O. Zoubka • 461 612 575
Regionální muzeum • 461 615 287
Dům U Rytířů • 461 614 765
Portmoneum - Museum J. Váchala • 461 615 821
Muzeum domečků, hraček, panenek • 734 802 946

Sportovní a volnočasové aktivity
Plovárna Litomyšl • 461 315 011
Městský bazén • 461 315 011
Městský stadion Černá hora • 702 020 327
Městská sportovní hala • 604 938 723
Krytý zimní stadion • 702 020 327
Sportcentrum Litomyšl (tenis, squash, bowling) • 734 233 003
Sportovní hala Jiskra • 702 020 327
Sokolovna • 775 653 317
Sportovní areál za sokolovnou • 777 947 718
Sauna • 777 947 718
Spinning centrum Stratílek • 724 033 548
Fitcentrum Fila • 737 901 896

K2 Hiking, Aerobic, Jumping, TRX • 776 288 774
Real gym Nedošín • 722 278 029
A-kart aréna • 603 496 056, 731 587 944
Hřebčín Suchá • 602 451 918
Stáj Pucher Janov • 607 606 172
Rybářství Litomyšl s.r.o. (sportovní rybolov) • 461 613 723, 608 974 889
Kino Sokol • 461 612 505
Music Club Kotelna • 776 278 519
Dance Club U Kolji • 733 104 752
Modelářské letiště Vlkov • 603 283 846
Areál vodních sportů Nedošín • 776 056 801
Příměstský les Černá hora • běh
Fotbal Park Litomyšl • 607 145 497
Cvičební sál Veselka • 775 998 869
Savitar (centrum regenerace a relaxace) • 778 724 800
Golf 59 (indoor) • 602 710 011
Golf Osík (odpaliště) • 602 168 452

Bohoslužby
Římskokatolický kostel (Kapitulní) •
Po - So 7.30, Po - Pá 17.45, Ne 7.35, 10.15, 17.45
Evangelický kostel Na Lánech • Ne 9.00
Nový kostel Církve bratrské •
Ne 9.30, Út 19.00, Pá 17.00
Husitský sbor na Toulovcově náměstí • Ne 9.00
Adventisté sedmého dne • So 10.00 - 13.00

Užitečné kontakty
Policie • 974 578 711
Městská policie • 461 612 336
Nemocnice • 461 655 111
Taxi • 604 351 161, 722 001 440, 602 178 401, 723 632 266

Litomyšl

www.litomysl.cz

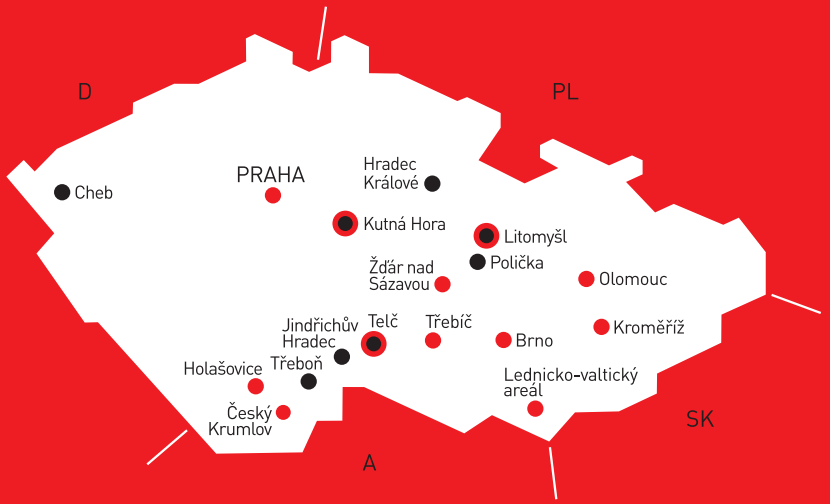

© 2017 Město Litomyšl • design & tisk: www.hng.cz

Infocentrum Litomyšl
Smetanovo nám. 72
tel. 461 612 161
ic@ litomysl.cz
www.ticlitomysl.cz

Českomoravské pomezí · Východní Čechy · Česká inspirace · České dědictví UNESCO

www.ceskomoravskepomezi.cz
www.vychodni-cechy.info
www.ceskainspirace.cz
www.unesco-czech.cz